

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

**Βρυξέλλες, 2 Σεπτεμβρίου 2009
(OR. en)**

12739/09

**ECOFIN 539
STATIS 79
DEVGEN 223
ENV 536**

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για το Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	20 Αυγούστου 2009
Αποδέκτης:	κ. Javier SOLANA, Γενικός Γραμματέας / Ύπατος Εκπρόσωπος
Θέμα:	Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - ΑΕΠ και πέρα από αυτό - Η μέτρηση της προόδου σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο της Επιτροπής - COM(2009) 433 τελικό.

συνημμ.: COM(2009) 433 τελικό

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 20.8.2009
COM(2009) 433 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**ΑΕΠ και πέρα από αυτό
Η μέτρηση της προόδου σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΑΕΠ και πέρα από αυτό Η μέτρηση της προόδου σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) αποτελεί το γνωστότερο μέτρο αξιολόγησης της μακροοικονομικής δραστηριότητας¹. Έχοντας αναπτυχθεί τη δεκαετία του 1930, το ΑΕΠ κατέστη το σύνηθες μέτρο σύγκρισης που χρησιμοποιείται από τους ανά τον κόσμο διαμορφωτές πολιτικής και χρησιμοποιείται ευρέως στους δημόσιους διαλόγους. Στο ΑΕΠ συνεκτιμάται η προστιθέμενη αξία όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται στον χρηματικό παράγοντα. Βασίζεται σε σαφή μεθοδολογία που επιτρέπει συγκρίσεις σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα και μεταξύ διαφόρων χωρών και περιφερειών.

Επίσης, το ΑΕΠ έχει καταλήξει να θεωρείται ως αντιπροσωπευτικός δείκτης της συνολικής κοινωνικής ανάπτυξης και εν γένει προόδου. Ωστόσο, ως εκ του σχεδιασμού και του σκοπού του, δεν μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία συζητήσεων χάραξης πολιτικής σε όλους τους τομείς. Ειδικότερα, το ΑΕΠ δεν μετρά την περιβαλλοντική αειφορία ή την κοινωνική ένταξη και οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να συνεκτιμώνται όταν ο δείκτης χρησιμοποιείται σε αναλύσεις χάραξης πολιτικής και συζητήσεις.²

Η ανάγκη βελτίωσης των δεδομένων και των δεικτών προς συμπλήρωση του ΑΕΠ αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο και αποτελεί τον άξονα σειράς διεθνών πρωτοβουλιών. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες επίσης αντανakλούν τις νέες κοινωνικές και πολιτικές προτεραιότητες. Το Νοέμβριο του 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τη Λέσχη της Ρώμης, το WWF και τον ΟΟΣΑ) οργάνωσαν το Συνέδριο (πέραν του ΑΕΠ).³ (Beyond GDP). Το συνέδριο ανέδειξε την ύπαρξη ισχυρής υποστήριξης εκ μέρους των διαμορφωτών πολιτικής, οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών ειδικών και της κοινωνίας των πολιτών, στη διαμόρφωση δεικτών και τη συμπλήρωση του ΑΕΠ και αποβλέπει στην πληρέστερη ενημέρωση στα πλαίσια της στήριξης των αποφάσεων πολιτικής.

Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει σειρά δράσεων που πρέπει να αναληφθούν σε βραχυ-και μακροπρόθεσμη βάση. Ο συνολικός σκοπός έγκειται στην ανάπτυξη αντιπροσωπευτικότερων

¹ ΑΕΠ = ιδιωτική κατανάλωση + επενδύσεις + κυβερνητική κατανάλωση + (εξαγωγές – εισαγωγές). Το πλαίσιο και οι κανόνες υπολογισμού καθορίζονται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (the UN System of Accounts) το οποίο είναι, σε γενικές γραμμές, συμβατό με το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών των Ηνωμένων Εθνών.

² Για μια πρόσφατη ανασκόπηση των περιορισμών του ΑΕΠ βλ. το έγγραφο «Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress» (επιτροπή για την μέτρηση των οικονομικών επιδόσεων και της κοινωνικής προόδου) (http://www.stiglitz-sen-fitoussi.fr/documents/Issues_paper.pdf).

³ www.beyond-gdp.eu

δεικτών που παρέχουν μια πλέον αξιόπιστη γνωστική βάση για τη βελτίωση του εκάστοτε δημόσιου διαλόγου και της χάραξης πολιτικών. Η Επιτροπή προτίθεται να συνεργαστεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους εταίρους για τη διαμόρφωση δεικτών διεθνούς αναγνώρισης και εφαρμογής.

2. Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΣΕ ΕΝΑ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ

2.1. Βελτιωμένοι δείκτες που αντανakλούν ένα νέο πολιτικό και τεχνικό πλαίσιο

Η ΕΕ στηρίζει πολλές αποφάσεις και μέσα πολιτικής στο ΑΕΠ. Στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία, η οικονομική ανάκαμψη αποτελεί το μέγα ζητούμενο και η αύξηση του ΑΕΠ αποτελεί στρατηγικό δείκτη αξιολόγησης της απόδοσης των κοινοτικών και εθνικών κυβερνητικών προγραμμάτων ανάκαμψης.

Όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υποστήριξε το Ευρωπαϊκό Σχέδιο για την Ανάκαμψη της Οικονομίας⁴, αναγνώρισε ότι η κρίση πρέπει επίσης να αποτελέσει ευκαιρία στροφής της οικονομίας σε μια κατεύθυνση χαμηλών εκπομπών άνθρακα και αποδοτικών πόρων. Στα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης πρέπει να περιλαμβάνονται μέτρα προστασίας των πλέον πληττόμενων και ευπρόσβλητων στην κοινωνία, εξ ου και η ανάγκη καθορισμού περιεκτικότερων δεικτών απ' ότι μόνο η αύξηση του ΑΕΠ· εξ ου επίσης και η ανάγκη για δείκτες οι οποίοι ενσωματώνουν με συνέπεια τα κοινωνικά και περιβαλλοντικά επιτεύγματα (όπως είναι η βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, της προσβασιμότητας και εφικτότητας απόκτησης βασικών αγαθών και υπηρεσιών, κατάρτισης, της δημόσιας υγείας και της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα) και τα βήματα οπισθοδρόμησης (π.χ. η αύξηση της φτώχειας, της εγκληματικότητας, η λεηλασία των φυσικών πόρων). Ο προβληματισμός για τους δείκτες ο οποίος διαπνέει την παρούσα ανακοίνωση θα μπορούσε να συμβάλει στη χάραξη νέων στρατηγικών στόχων για την μετά το 2010 στρατηγική της Λισαβόνας.

Εξάλλου, η στρατηγική και οι τεχνολογίες των υπολογιστών έχουν αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην είναι αναγνωρίσιμες αότου δημιουργήθηκαν οι εθνικοί λογαριασμοί και το ΑΕΠ. Η ΕΕ σηματοδοτεί σειρά ερευνητικών έργων για τους νέους δείκτες, οι οποίες αντανakλούν ευρύτερες (από όσους καλύπτονται σήμερα από το ΑΕΠ) ανησυχίες του κοινού. Δεν υπάρχουν ανυπέρβλητα τεχνικά εμπόδια στην περαιτέρω ανάπτυξη της ποιότητας και του ισόρροπου εύρους εφαρμογής των δεικτών που χρησιμοποιούμε, ούτως ώστε οι σχετικές με τη χάραξη πολιτικών αποφάσεις να βασίζονται σταδιακά σε μια πιο ολοκληρωμένη, ισόρροπη και επικαιροποιημένη εικόνα των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών δεδομένων.

2.2. Η αξιοποίηση των διεθνών προσπαθειών και των προσπαθειών των κρατών μελών

Ο προβληματισμός για τις ρυθμίσεις συμπλήρωσης του ΑΕΠ δεν είναι νέος. Διερευνώνται πολλές μέθοδοι από διεθνείς και εθνικούς οργανισμούς. Το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (ΠΗΕΑ) ανέπτυξε έναν Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης (ΔΑΠ-HDI) για τη συγκριτική αξιολόγηση χωρών βάσει συνδυασμένης εκτίμησης του ΑΕΠ, της υγείας και του επιπέδου κατάρτισης. Η Παγκόσμια Τράπεζα, με τον υπολογισμό των πραγματικών εξοικονομούμενων πόρων ενσωμάτωσε, καινοτομώντας, τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους στην αξιολόγηση του πλούτου των χωρών. Ο ΟΟΣΑ χειρίζεται το Παγκόσμιο Έργο για την Μέτρηση της Προόδου των Κοινωνιών, στο οποίο προωθείται η

⁴ COM (2008) 800 τελικό

συμμετοχική χρήση νέων δεικτών. Πολλοί μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ) μετρούν το «οικολογικό αποτύπωμα» - μια μέτρηση η οποία έχει αναγνωρισθεί επίσημα από ορισμένες δημόσιες αρχές ως στόχος περιβαλλοντικής προόδου. Ερευνητές έχουν δημοσιεύσει καινοτόμους δείκτες ευημερίας και ικανοποίησης από τη ζωή. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει και χρησιμοποιούν ευρύ φάσμα κοινωνικών και περιβαλλοντικών δεικτών, συχνά ομαδοποιημένων σε σειρές δεικτών αειφόρου ανάπτυξης. Επίσης, η ΕΕ προάγει και στηρίζει τη χρήση διεθνώς αναγνωρισμένων δεικτών σε γειτονικές και σε αναπτυσσόμενες χώρες. Ολοκληρωμένοι οικονομικοί και περιβαλλοντικοί λογαριασμοί παρέχουν, σε ολόένα και μεγαλύτερο βαθμό, πλήθος πληροφοριών που στηρίζονται σε έγκυρη μεθοδολογία.

Με βάση τα προαναφερθέντα, αναζητούνται λύσεις για τη βελτίωση, προσαρμογή ή συμπλήρωση του δείκτη ΑΕΠ. Πιο πρόσφατα, η Γαλλία συνέστησε την υψηλού επιπέδου Επιτροπή για τη Μέτρηση των Οικονομικών Επιδόσεων και της Κοινωνικής Προόδου, της οποίας προεδρεύει ο Joseph Stiglitz, προκειμένου να προσδιορίσει τα όρια του ΑΕΠ ως «Δείκτη Οικονομικών Επιδόσεων και Κοινωνικής Προόδου» και να «εξετάσει τις συμπληρωματικές πληροφορίες που απαιτούνται για την σκιαγράφηση μιας αντιπροσωπευτικότερης εικόνας». Η έκθεσή της αναμένεται για αργότερα εφέτος.

Η Επιτροπή παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την κατάσταση και σε πολλές περιπτώσεις συμβάλλει στις εν λόγω εξελίξεις, προκειμένου να διασφαλίσει την διεθνή συμβατότητα μεταξύ των δεικτών.

2.3. Βελτιωμένοι δείκτες που ανταποκρίνονται στις ανησυχίες των πολιτών

Οι πρωτοβουλίες αυτές ευθυγραμμίζονται με την κοινή γνώμη, δεδομένου ότι οι πολίτες προσβλέπουν σε ισόρροπη πρόοδο.

Σε δημοσκόπηση του Ευρωβαρομέτρου, το 2008, προέκυψε ότι άνω των δύο τρίτων των πολιτών της ΕΕ θεωρούν ότι οι κοινωνικοί, περιβαλλοντικοί και οικονομικοί δείκτες πρέπει να χρησιμοποιούνται ισοβαρώς στην αξιολόγηση της επιτελούμενης προόδου. Μόλις το ένα έκτο – ή και λιγότεροι – προτιμούν να στηρίζεται η αξιολόγηση κυρίως σε οικονομικούς δείκτες. Διεθνής δημοσκόπηση που διενεργήθηκε το 2007 απέδωσε παρόμοια αποτελέσματα.⁵

Από μελέτες προέκυψε επίσης ότι οι πολίτες ενδέχεται να αισθάνονται αποξενωμένοι από τις στατιστικές πληροφορίες. Ακόμη και εάν το ΑΕΠ αυξάνεται, η εικόνα που έχουν οι πολίτες για τα διαθέσιμα εισοδήματα και τις δημόσιες υπηρεσίες είναι εικόνα συρρίκνωσης. Όσο αυξάνεται η συνθετότητα των κοινωνιών, οι δείκτες που στηρίζονται σε μέσους όρους ή στον «τυπικό καταναλωτή» δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες ενημέρωσης των πολιτών και των υπευθύνων για τη χάραξη πολιτικών. Η συμπλήρωση του ΑΕΠ με πρόσθετα ακριβή κριτήρια μέτρησης που αντανakλούν τον προβληματισμό του ευρέος κοινού θα επέτρεπε τη σύγκλιση της πολιτικής της ΕΕ με τις ανησυχίες των πολιτών.

⁵ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 295/ Μάρτιος 2008· ανάλογη δημοσκόπηση που διενεργήθηκε σε 10 χώρες των πέντε ηπείρων δείχνει ένα ακόμη υψηλότερο ποσοστό υποστήριξης για την υπέρβαση του ΑΕΠ· τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων συμφωνούν.

3. ΠΕΝΤΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΣΕ ΕΝΑΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Επιτροπή προτείνει την εφαρμογή των ακόλουθων πέντε δράσεων, οι οποίες μπορούν να αναθεωρηθούν ή να συμπληρωθούν υπό το φως της αναθεώρησης που προβλέπεται να διενεργηθεί το 2012.

3.1. Προσθήκη περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεικτών στο ΑΕΠ

Οι δείκτες που συνοψίζουν σημαντικά θέματα σε ένα ενιαίο αριθμό αποτελούν καίρια μέσα επικοινωνίας. Ευνοούν την ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά τη χάραξη πολιτικών και επιτρέπουν στο ευρύ κοινό να αντιληφθεί κατά πόσον επιτελείται – ή μη – πρόοδος. Το ΑΕΠ, καθώς και τα ποσοστά ανεργίας και πληθωρισμού είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων συνοπτικών δεικτών. Πλην όμως δεν προορίζονται να αντικατοπτρίζουν την κατάσταση σε παραμέτρους όπως είναι το περιβάλλον ή οι κοινωνικές ανισότητες. Προκειμένου να καλυφθεί το κενό αυτό, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προτίθενται να αναπτύξουν έναν συνολικό περιβαλλοντικό δείκτη και να βελτιώσουν τους σχετικούς με την ποιότητα ζωής δείκτες.

3.1.1. Συνολικός περιβαλλοντικός δείκτης

Σήμερα δεν υπάρχει ένας συνολικός περιβαλλοντικός δείκτης που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί, μαζί με το ΑΕΠ, σε συζητήσεις χάραξης πολιτικής. Μια τέτοια ενιαία μέτρηση για το περιβάλλον θα προωθούσε έναν πιο ισορροπημένο δημόσιο διάλογο για τους κοινωνικούς στόχους και την κοινωνική πρόοδο. Μεταξύ των δυνατών σχετικών δεικτών συγκαταλέγονται το οικολογικό αποτύπωμα και το αποτύπωμα άνθρακα, πλην όμως το πεδίο εφαρμογής τους είναι περιορισμένο.⁶ Δεδομένου ότι έχουν πλέον ωριμάσει αρκετά οι σχετικές με τους σύνθετους δείκτες και δεδομένα μεθοδολογίες⁷, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προτίθενται να παρουσιάσουν, το 2010, μια δοκιμαστική εκδοχή ενός δείκτη σχετικού με την περιβαλλοντική πίεση.

Ο δείκτης αυτός θα αντικατοπτρίσει τη ρύπανση και άλλες περιβαλλοντικές βλάβες εντός της επικράτειας της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογούνται τα αποτελέσματα των προσπαθειών περιβαλλοντικής προστασίας. Η τυχόν πτώση του δείκτη θα σημαίνει ότι επιτελείται πρόοδος όσον αφορά την περιβαλλοντική προστασία. Στον εν λόγω δείκτη θα συνεκτιμώνται οι μεγάλοι άξονες της περιβαλλοντικής πολιτικής:

- αλλαγή του κλίματος και χρήση της ενέργειας
- φύση και βιοποικιλότητα
- ατμοσφαιρική ρύπανση και επιπτώσεις στην υγεία
- χρήση και ρύπανση των υδάτων

⁶ Το αποτύπωμα άνθρακα αφορά αποκλειστικά τις εκπομπές αερίων των θερμοκηπίων. Το οικολογικό αποτύπωμα δεν συνεκτιμά ορισμένες επιπτώσεις, π.χ. τις επιπτώσεις στα ύδατα. Ωστόσο, η Επιτροπή το δοκιμάζει, μεταξύ άλλων δεικτών, για την παρακολούθηση της εξέλιξης της θεματικής στρατηγικής για την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων και του σχεδίου δράσης για την βιολογική ποικιλότητα.

⁷ ΟΟΣΑ (OECD), Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Κοινό Κέντρο Ερευνών, *Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide*, 2008.

- παραγωγή αποβλήτων και χρήση των πόρων

Αρχικά ο δείκτης θα δημοσιεύεται σε ετήσια βάση για την ΕΕ και για τα κράτη μέλη, ενώ ο πιο μακροπρόθεσμος στόχος θα είναι – σε περίπτωση επιτυχίας – να δημοσιεύεται παράλληλα με το ΑΕΠ. Θα δημοσιεύονται επίσης συμπληρωματικές πληροφορίες για τα επιμέρους θέματα και τους σχετικούς περιβαλλοντικούς στόχους σε επίπεδα ΕΕ και σε επίπεδα κρατών μελών, ούτως ώστε να είναι δυνατή η σωστή ερμηνεία του δείκτη. Χάρης στον εν λόγω δείκτη, σε συνδυασμό με το ΑΕΠ και τους κοινωνικούς δείκτες, αναμένεται ότι οι πολίτες θα είναι σε θέση να κρίνουν κατά πόσον οι πολιτικές της ΕΕ και των εθνικών κυβερνήσεων – καθώς και οι προσπάθειες των ιδιωτών και των επιχειρήσεων – επιτυγχάνουν το επιθυμητό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας και κατά πόσον πραγματοποιούνται βήματα προόδου κατά τρόπο ισόρροπο, για την επίτευξη των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών στόχων.

Πέραν του συνολικού αυτού δείκτη για τις περιβαλλοντικές *βλάβες* και *πιέσεις*, είναι επίσης δυνατόν να αναπτυχθεί συνολικός δείκτης περιβαλλοντικής *ποιότητας*, ο οποίος αναφέρει, π.χ., τον αριθμό των ευρωπαίων πολιτών που ζουν σε υγιές περιβάλλον. Οι σχετικές έρευνες θα ενταθούν.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για τη διαμόρφωση δεικτών που θα επιτρέπουν την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων *εκτός* της επικράτειας της ΕΕ (π.χ. δείκτες που θα επιτρέπουν την παρακολούθηση της εξέλιξης της θεματικής στρατηγικής για τη βιώσιμη φύση των φυσικών πόρων) και θα εξακολουθήσει να υποστηρίζει τη βελτίωση του οικολογικού αποτυπώματος.

3.1.2. Ποιότητα ζωής και ευημερία

Οι πολίτες ενδιαφέρονται για την ποιότητα ζωής και την ευμάρειά τους. Τα εισοδήματα, οι δημόσιες υπηρεσίες, η υγεία, η ψυχαγωγία, ο πλούτος, η κινητικότητα και το καθαρό περιβάλλον συνιστούν μέσα επίτευξης και διατήρησης των ανωτέρω. Οι δείκτες για τις εν λόγω «εισροές» είναι λοιπόν σημαντικοί για τις κυβερνήσεις και για την ΕΕ. Επιπλέον, οι κοινωνικές επιστήμες αναπτύσσουν ολοένα και πιο αντιπροσωπευτικές άμεσες μετρήσεις της ποιότητας ζωής και της ευμάρειας και οι εν λόγω δείκτες «εκροών» θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα χρήσιμο συμπλήρωμα στους δείκτες «εισροών».

Το Ευρωπαϊκό ίδρυμα για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και εργασίας δραστηριοποιείται σχετικά. Επιπλέον, η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτες σκοπιμότητας για τους δείκτες ευμάρειας και για την υπευθυνοποίηση του καταναλωτή και, σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, για την εικόνα που έχουν οι πολίτες όσον αφορά την ευμάρεια.

3.2. Πληροφορίες σε σχεδόν πραγματικό χρόνο για τη λήψη αποφάσεων

Παράγοντες όπως η παγκοσμιοποίηση και η αλλαγή του κλίματος προκαλούν μια επιτάχυνση της εξέλιξης της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος. Η χάραξη πολιτικών απαιτεί ισοδύναμες πληροφορίες σχετικά με όλες αυτές τις πτυχές – ακόμη και εις βάρος της ακρίβειας – επειδή είναι αναγκαίο να υπάρχει ταχεία αντίδραση στις νέες εξελίξεις. Σήμερα παρατηρούνται σημαντικές διαφορές όσον αφορά την επικαιρότητα των στατιστικών σε διάφορους τομείς. Τα στοιχεία του ΑΕΠ και της ανεργίας δημοσιεύονται τακτικά τις εβδομάδες που έπονται της περιόδου στην οποία αναφέρονται, γεγονός που επιτρέπει την λήψη αποφάσεων σχεδόν σε πραγματικό χρόνο. Αντιθέτως, τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά δεδομένα, σε πολλές περιπτώσεις, είναι απηρχαιωμένα και δεν προσφέρουν αξιοποιήσιμες

πληροφορίες, λ.χ. για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων ή για τα μοντέλα εργασίας, που αποτελούν ταχέως εξελισσόμενα μεγέθη. Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες να βελτιώσει την επικαιρότητα των περιβαλλοντικών και κοινωνικών δεδομένων, ούτως ώστε να ενημερώνονται καλύτερα οι αποφασίζοντες στην ΕΕ.

3.2.1. Αυξημένη επικαιρότητα των περιβαλλοντικών δεικτών

Οι δορυφόροι, οι σταθμοί αυτόματης μέτρησης και το Ίντερνετ επιτρέπουν σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό την παρατήρηση του περιβάλλοντος σε πραγματικό χρόνο. Η Επιτροπή εντείνει τις προσπάθειές της προκειμένου να αξιοποιήσει τις δυνατότητες αυτές. Με τις οδηγίες INSPIRE⁸ και GMES⁹, θέσπισε σημαντικά μέτρα για τη χρήση των εν λόγω τεχνολογιών. Πέρυσι, η Επιτροπή παρουσίασε το Ενιαίο Σύστημα Πληροφοριών για το Περιβάλλον (SEIS), πρωτοβουλία που επιτρέπει τον επιγραμματικό συνδυασμό των παραδοσιακών και σύγχρονων πηγών δεδομένων και την ταχύτερη δυνατή απόδοσή τους στο κοινό. Το σχέδιο ozone web του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για το Περιβάλλον (ΕΟΠ) συνιστά ένα πρώτο παράδειγμα ενός τέτοιου συστήματος αναφοράς σε «σχεδόν πραγματικό χρόνο». Παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις επιβλαβείς συγκεντρώσεις τροποσφαιρικού όζοντος, που στηρίζουν τη λήψη καθημερινών αποφάσεων σχετικών με την επιλογή μεταξύ του αυτοκινήτου και των δημοσίων μέσων μεταφοράς ή με την ανάληψη - ή όχι - υπεύθυνων δραστηριοτήτων.¹⁰

Πλέον επίκαιρα δεδομένα μπορούν επίσης να συγκεντρωθούν με τη βοήθεια του «μοντέλου διόρθωσης», το οποίο χρησιμοποιεί στατιστικές τεχνικές παρόμοιες με αυτές που χρησιμοποιούνται στον τομέα των προβλέψεων για την ενέργεια αξιόπιστων εκτιμήσεων. Επί παραδείγματι, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος προβλέπει να προβεί σε βραχυπρόθεσμες εκτιμήσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, βάσει υφιστάμενων βραχυπρόθεσμων ενεργειακών στατιστικών. Η Eurostat προβλέπει την επέκταση της χρήσης του μοντέλου προσαρμογής στους περιβαλλοντικούς λογαριασμούς.

3.2.2. Πιο επικαιροποιημένοι κοινωνικοί δείκτες

Τα κοινωνικά δεδομένα συνήθως συγκεντρώνονται μέσω ερευνών που στηρίζονται σε προσωπικές συνεντεύξεις, συνοδευόμενες από μεγάλο αριθμό δυσκολιών ή με τη χρήση διοικητικών πηγών δεδομένων (π.χ. φορολογικά μητρώα ή μητρώα κοινωνικής ασφάλισης). Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, δραστηριοποιείται στον εξορθολογισμό και στη βελτίωση των ερευνών, καθώς και στον περιορισμό του χάσματος μεταξύ συγκέντρωσης και δημοσιοποίησης των δεδομένων. Η Ευρωπαϊκή Έρευνα για το εργατικό δυναμικό συγκεντρώνει δεδομένα ενός τριμήνου για την απασχόληση και τα αποτελέσματα δημοσιεύονται εντός εξαμήνου. Συγκεντρώνονται επίσης και κοινοποιούνται, σε ετήσια βάση, δεδομένα για το προσδόκιμο ζωής σε καλή κατάσταση υγείας. Κάθε φορά που αυτό θα είναι εφικτό και αποδοτικό, θα βελτιώνεται η επικαιρότητα των κοινωνικών δεδομένων, π.χ. χάρις στο νέο ευρωπαϊκό σύστημα ενοτήτων κοινωνικής ή στατιστικής έρευνας.

⁸ Οδηγία 2007/2/EK

⁹ Παγκόσμια παρακολούθηση για το περιβάλλον και την ασφάλεια (Global Monitoring Environment and Security)

¹⁰ <http://www.eea.europa.eu/maps/ozone/map>

3.3. Αύξηση της ακρίβειας των εκθέσεων για την κατανομή και τις ανισότητες

Η οικονομική και η κοινωνική συνοχή συνιστά γενικό στόχο της Κοινότητας. Το ζητούμενο είναι ο περιορισμός των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών και των κοινωνικών κατηγοριών. Επιπλέον, οι μεγάλης κλίμακας μεταρρυθμίσεις, όπως αυτές που είναι αναγκαίες για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος για την προώθηση νέων καταναλωτικών προτύπων, δεν μπορούν να ευοδωθούν παρά μόνο εφόσον οι προσπάθειες και τα οφέλη θεωρούνται ως δίκαιως κατανεμημένα μεταξύ χωρών, περιφερειών, οικονομικών ομάδων και κοινωνικών κατηγοριών.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το ζήτημα της κατανομής καθίσταται ολοένα και κεντρικότερο. Π.χ., ακόμη και αν το ΑΕΠ ανά κάτοικο αυξάνεται σε μια χώρα, μπορεί ταυτόχρονα να αυξάνεται και ο αριθμός των ατόμων που εκτίθενται στον κίνδυνο της φτώχειας. Τα υφιστάμενα δεδομένα που προέρχονται από εθνικούς λογαριασμούς, όσον αφορά, π.χ., τα εισοδήματα των νοικοκυριών, ή που προέρχονται από κοινωνικές έρευνες όπως αυτοί της EU-SILC¹¹, επιτρέπουν στο εξής μια ανάλυση των κυριότερων ζητημάτων που συνδέονται με την κατανομή. Οι πολιτικές που επιδρούν στην κοινωνική συνοχή πρέπει να μετρούν τόσο τις ανισότητες, όσο και σύνθετα μεγέθη, όπως είναι το ΑΕΠ ή το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Στην ανακοίνωσή της «Μια ανανεωμένη κοινωνική ημερήσια διάταξη: ευκαιρίες, πρόσβαση και αλληλεγγύη»,¹² η Επιτροπή ανανέωσε τη δέσμευσή της στην καταπολέμηση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων. Προκειμένου να τονώσει την ανταλλαγή πείρας μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή συντάσσει εκθέσεις σχετικές με ομάδα δεικτών οι οποίοι έχουν συμφωνηθεί με τα κράτη μέλη, ώστε να ενημερώνονται οι αποφασίζοντες για τις διαφορές όσον αφορά τα εισοδήματα και ειδικότερα όσον αφορά την κατάσταση στις κατώτερες βαθμίδες της κλίμακας των εισοδημάτων. Η ανάλυση της κατάστασης στα κράτη μέλη περιλαμβάνει επίσης την κατάρτιση, την υγεία, το προσδόκιμο ζωής και διάφορες, μη οικονομικές, πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού. Διαμορφώνονται επίσης οι δείκτες για την ισότητα των ευκαιριών πρόσβασης σε κατοικία ποιότητας, στις μεταφορές και σε άλλες υπηρεσίες και υποδομές που είναι απαραίτητες για την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία - και κατ' επέκτασιν - στην κοινωνική και οικονομική πρόοδο.

Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στη σχέση μεταξύ του κοινωνικού αποκλεισμού και της στέρησης των περιβαλλοντικών αγαθών. Η καθαρότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων, η διατήρηση των τοπίων και ο πλούτος της βιοποικιλότητας αφενός και η ρύπανση και ο θόρυβος αφετέρου, δεν κατανέμονται ισομερώς. Από πρόσφατη μελέτη¹³ που ανέθεσε η Επιτροπή, επιβεβαιώθηκε η διαπίστωση ότι τα φτωχότερα άτομα, ενώ ρυπαίνουν λιγότερο, ζουν σε περιβαλλοντικά υποβαθμισμένες περιοχές, γεγονός που συμβάλλει στην υποβάθμιση της υγείας, στην εμφάνιση στρες και στην έκθεση σε φυσικές καταστροφές.

Οι αναλύσεις αυτές επικαιροποιούνται τακτικά και δημοσιεύονται τα αποτελέσματά τους.

¹¹ Στατιστικές της ΕΕ για τα εισοδήματα και τις συνθήκες διαβίωσης

¹² COM (2008) 412

¹³ «Αντιμετώπιση των κοινωνικών διαστάσεων της περιβαλλοντικής πολιτικής» (Addressing the social dimensions of environmental policy), μελέτη που ανέθεσε η ΓΔ Απασχόλησης (DG EMPL), Ιούλιος 2008· βλ. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=145>.

3.4. Η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πίνακα αποτελεσμάτων όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη

Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί γενικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνίσταται στη διαρκή βελτίωση τη ποιότητας ζωής και ευμάρειας στον πλανήτη μας, τόσο για τις σημερινές, όσο και για τις μελλοντικές γενεές. Οι δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης της ΕΕ (SDI)¹⁴ αναπτύχθηκαν από κοινού με τα κράτη μέλη προκειμένου να παρακολουθείται η πρόοδος όσον αφορά την πληθώρα των στόχων της στρατηγικής της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη (SDS) και αντικατοπτρίζονται στη διετή έκθεση προόδου της Επιτροπής.

Ωστόσο, το εν λόγω μέσο παρακολούθησης δεν ενσωματώνει τις πρόσφατες εξελίξεις σε σημαντικούς τομείς που δεν καλύπτονται ακόμη επαρκώς από τις επίσημες στατιστικές (όπως είναι η αειφόρος (βιώσιμη) παραγωγή και κατανάλωση ή διακυβέρνηση). Για διάφορους λόγους, οι δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης (SDI) δεν μπορούν πάντοτε να βασίζονται στα πλέον πρόσφατα δεδομένα. Κατά συνέπεια, ενδέχεται να μην αντανακλούν πλήρως τις προσπάθειες που ο επιχειρηματικός κόσμος, η κοινωνία ή οι κυβερνήσεις σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο καταβάλλουν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

Πίνακας αποτελεσμάτων της αειφόρου ανάπτυξης

Προκειμένου να τονωθεί η ανταλλαγή πείρας όσον αφορά τις δυνατές λύσεις άσκησης πολιτικής μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, πρέπει να υπάρχει ένα σύνολο ακριβέστερων και επικαιροποιημένων δεδομένων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή διερευνά, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τις δυνατότητες κατάρτισης ενός πίνακα αποτελεσμάτων της αειφόρου ανάπτυξης. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της αειφόρου ανάπτυξης, ο οποίος στηρίζεται στο σύνολο των δεικτών βιώσιμης ανάπτυξης (SDI) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα μπορούσε, επίσης, να περιλαμβάνει άλλες δημοσιεύσιμες ποιοτικές και προσθετικές πληροφορίες, σχετικές, λ.χ., με τις επιχειρήσεις και τα μέτρα άσκησης πολιτικής. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής προβλέπουν να καταθέσουν, εντός του 2009, μια δοκιμαστική έκδοχή του πίνακα αποτελεσμάτων της αειφόρου ανάπτυξης.

Κατώτατα όρια περιβαλλοντικής αειφορίας

Η στρατηγική της αειφόρου ανάπτυξης έχει ως κύριο στόχο τον σεβασμό των αντοχών των φυσικών πόρων του πλανήτη. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγεται η περιορισμένη δυνατότητα της φύσης να παρέχει ανανεώσιμες πηγές και να απορροφά τους ρύπους. Οι επιστήμονες προσπαθούν να καθορίσουν τις τιμές κατωφλίου των αντίστοιχων τύπων φυσικού περιβάλλοντος και υπογραμμίζουν τις ενδεχόμενες μακροπρόθεσμες επιπτώσεις ή τις μη αναστρέψιμες συνέπειες της υπέρβασής τους. Είναι σημαντικό, στο πλαίσιο του καθορισμού των πολιτικών, να είναι γνωστές οι «ζώνες κινδύνου» προτού προσεγγιστεί το κρίσιμο σημείο μη αναστρεψιμότητας και να καθορίζονται, προς το σκοπό αυτό, κατώτατα όρια συναγερμού. Η συνεργασία μεταξύ των τομέων της έρευνας και των επίσημων στατιστικών θα ενισχυθεί, προκειμένου να καθοριστούν τα εν λόγω κατώτατα όρια – και να επικαιροποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα – όσον αφορά τους κυριότερους ρύπους και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ούτως ώστε να είναι δυνατή η ενημέρωση των συμμετεχόντων σε συζητήσεις χάραξης πολιτικής και η προώθηση του καθορισμού των στόχων και της αξιολόγησης των πολιτικών.

¹⁴ Βλ. Στατιστικό Βιβλίο της Eurostat «Measuring progress towards a more sustainable Europe – 2007» (η μέτρηση της προόδου προς μια Ευρώπη μεγαλύτερης αειφορίας—2007).

3.5. Επέκταση των εθνικών λογαριασμών σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών αποτελεί τον κύριο πόλο αναφοράς των οικονομικών στατιστικών της ΕΕ και πολλών άλλων οικονομικών δεικτών (συμπεριλαμβανομένου του ΑΕΠ). Για τη χάραξη των πολιτικών κατά τρόπο συνεκτικό, πρέπει να διαθέτουμε δίκτυο δεδομένων το οποίο να συνεκτιμά, σε συστηματική βάση, τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές παραμέτρους, καθώς και τις οικονομικές πτυχές. Στα συμπεράσματά του Ιουνίου 2006, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της να επεκτείνουν τους εθνικούς λογαριασμούς στις κυριότερες πτυχές της αειφόρου ανάπτυξης. Προς το σκοπό αυτό, οι εθνικοί λογαριασμοί θα συμπληρωθούν από ολοκληρωμένη οικονομικο-περιβαλλοντική λογιστική που θα παράγει συνεκτικά δεδομένα. Όταν εγκριθούν οι μέθοδοι και αρχίσουν να διατίθενται τα δεδομένα, το εν λόγω σύστημα θα συμπληρωθεί, σε πλέον μακροπρόθεσμη βάση, με πρόσθετους λογαριασμούς σχετικούς με τις κοινωνικές πτυχές.

Αυτό θα επιτρέψει την αξιοποίηση βάσης δεδομένων ικανής να στηρίξει την ανάλυση πολιτικών και τον εντοπισμό των δυνατών συνεργειών και συμβιβασμών μεταξύ των διαφόρων στόχων πολιτικής, τροφοδοτώντας, π.χ., την εκ των υστέρων εκτίμηση των επιπτώσεων των προτάσεων πολιτικής. Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε η εν λόγω εργασία να συνεκτιμηθεί στο πλαίσιο των μελλοντικών αναθεωρήσεων του διεθνούς συστήματος εθνικών λογαριασμών και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών. Σε πιο μακροπρόθεσμη βάση, μια πιο ολοκληρωμένη περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική λογιστική αναμένεται να αποτελέσει το θεμέλιο διαμόρφωσης νέων δεικτών υψηλότερου επιπέδου. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα εξακολουθήσουν να μελετούν, μέσω της συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και ερευνητικών έργων, τους τρόπους με τους οποίους τέτοιοι μακροσκοπικοί δείκτες θα μπορούσαν να σχεδιαστούν και να χρησιμοποιηθούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

3.5.1. Ολοκληρωμένη οικονομικοπεριβαλλοντική λογιστική

Η Επιτροπή παρουσίασε την πρώτη στρατηγική της για την "πράσινη λογιστική" το 1994.¹⁵ Έκτοτε η Eurostat και τα κράτη μέλη – σε συνεργασία με τα ΗΕ και τον ΟΟΣΑ ανέπτυξαν και δοκίμασαν με επιτυχία μεθόδους λογιστικής, με αποτέλεσμα πολλά κράτη μέλη να διαβιβάζουν τώρα – σε τακτική βάση – τις πρώτες σειρές περιβαλλοντικών λογαριασμών.

Συνηθέστεροι είναι οι λογαριασμοί που αφορούν τη φυσική ροή των ατμοσφαιρικών εκπομπών (συμπεριλαμβανομένων των αερίων θερμοκηπίου) και της υλικής κατανάλωσης, καθώς και οι οικονομικοί λογαριασμοί οι σχετικοί με τις δαπάνες και τους φόρους περιβαλλοντικής προστασίας. Ως επόμενο βήμα, η Επιτροπή προτίθεται να επεκτείνει τη συγκέντρωση δεδομένων των τομέων αυτών σε όλα τα κράτη μέλη. Στη συνέχεια, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν φυσικοί περιβαλλοντικοί λογαριασμοί για την ενεργειακή κατανάλωση, την παραγωγή και επεξεργασία αποβλήτων, καθώς και οικονομικοί λογαριασμοί για επιχορηγήσεις σχετιζόμενες με το περιβάλλον. Η Επιτροπή υπολογίζει να έχει το αργότερο το 2013 έτοιμους τέτοιους λογαριασμούς για την ανάλυση πολιτικών. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συγκρισιμότητα των λογαριασμών, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει, στις αρχές του επόμενου έτους, ένα νομικό πλαίσιο για την περιβαλλοντική λογιστική.

¹⁵ COM (1994) 670

Μια δεύτερη κατηγορία περιβαλλοντικών λογαριασμών αφορά το φυσικό κεφάλαιο και ειδικότερα τις μεταβολές σε επίπεδο αποθεμάτων (πόρων). Μεταξύ των λογαριασμών αυτών, οι αποδοτικότεροι είναι αυτοί που αφορούν τα δάση και την αλιεία. Η Επιτροπή θα συμβάλει στις τρέχουσες σχετικές εργασίες που έχουν αναληφθεί σε επίπεδο ΗΕ.

Ένα άλλο πρόβλημα στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής λογιστικής έγκειται στην ανάγκη συμπλήρωσης των φυσικών περιβαλλοντικών λογαριασμών με οικονομικά δεδομένα, βάσει της εκτίμησης των βλαβών που προκλήθηκαν και που αποφεύχθηκαν, των μεταβολών σε επίπεδο αποθεμάτων φυσικών πόρων και των αγαθών και υπηρεσιών που συνδέονται με το οικοσύστημα, κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται αντιπροσωπευτικά, έγκυρα, συγκρίσιμα και αξιόπιστα οικονομικά μέτρα, σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο¹⁶. Η οικονομική εκτίμηση των περιβαλλοντικών βλαβών και του οφέλους της περιβαλλοντικής προστασίας μπορεί να συμβάλει στην επικέντρωση του πολιτικού διαλόγου στο γεγονός ότι η ευημερία και ευμάρειά μας εξαρτώνται από τα αγαθά και τις υπηρεσίες που προέρχονται από τη φύση. Σε μικροεπίπεδο, μια τέτοια εκτίμηση είναι σωστή όσον αφορά τη σύλληψή της. Καλύπτεται από σειρά μελετών, ιδιαίτερα από τη μελέτη TEEB (The Economics of Ecosystems and Biodiversity – Οι οικονομικές πτυχές των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας), μία διαρκή και εκτεταμένη εκτίμηση των συνδεόμενων με τα οικοσυστήματα υπηρεσιών, εκπονούμενης από κοινού από το UNEP (πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον), από διάφορες χώρες και από την Επιτροπή. Η εκτίμηση αυτή χρησιμοποιείται ευρέως στο πλαίσιο των εκτιμήσεων των επιπτώσεων που διενεργεί η Επιτροπή.¹⁷ Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος προβλέπει να εξακολουθήσει την δραστηριοποίησή του στην εκτίμηση των αγαθών και υπηρεσιών που συνδέονται με τα οικοσυστήματα, καθώς και σχετικά με τη συνδεόμενη λογιστική, προκειμένου να επεξεργαστεί διεθνώς αποδεκτές μεθόδους. Ωστόσο, η έγκυρη υλοποίηση τέτοιων μελετών σε μακροεπίπεδο απαιτεί συμπληρωματικές έρευνες και δοκιμές. Η Επιτροπή προβλέπει να εντείνει τις προσπάθειές της σχετικά με την οικονομική εκτίμηση, καθώς και την μελλοντική ανάπτυξη εννοιολογικών πλαισίων.

3.5.2. Εντονότερη χρήση των υφιστάμενων κοινωνικών δεικτών που προέκυψαν από την εθνική λογιστική

Το υφιστάμενο ευρωπαϊκό σύστημα λογαριασμών περιλαμβάνει ήδη δείκτες οι οποίοι αντικατοπτρίζουν θέματα κοινωνικής ευαισθησίας, όπως είναι τα διαθέσιμα εισοδήματα των νοικοκυριών και τα αναχθέντα ποσά του εισοδήματος των νοικοκυριών, λαμβανομένων υπόψη των υφισταμένων διαφορών όσον αφορά τα συστήματα κοινωνικής προστασίας των διαφόρων χωρών. Τα εν λόγω μεγέθη¹⁸ αντανακλούν καλύτερα από ό,τι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τα ποσά που ο κόσμος μπορεί να καταναλώσει και να αποταμιεύσει. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής προβλέπουν την ένταση της χρήσης των εν λόγω δεικτών.

¹⁶ Το ερευνητικό έργο EXIOPOL αποβλέπει στη δημιουργία ενός εκτεταμένου πλαισίου "εισροών-εκροών" με στόχο την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και του εξωτερικού κόστους των οικονομικών τομέων, της τελικής κατανάλωσης και της χρήσης των πόρων εκ μέρους των κρατών μελών της ΕΕ· <http://www.feem-project.net/exiopol/>.

¹⁷ Βλ επίσης: Εγχειρίδιο για την εκτίμηση του εξωτερικού κόστους στον τομέα των μεταφορών (Handbook on estimation of external costs in the transport sector), Φεβρουάριος 2008, http://ec.europa.eu/transport/sustainable/doc/2008_costs_handbook.pdf.

¹⁸ Ωστόσο, οι εν λόγω δείκτες δεν αντανακλούν ακόμη το κόστος επίτευξης του εν λόγω επιπέδου εισοδημάτων, π.χ. υπό μορφήν απώλειας ψυχαγωγίας ή δραστηριοτήτων που δεν αυξάνουν πραγματικά τις δυνατότητες κατανάλωσης, όπως είναι η πρόληψη ή διόρθωση των βλαβών που προκαλούνται από τις οικονομικές δραστηριότητες.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) αποτελεί έναν έγκυρο και ευρέως αποδεκτό δείκτη για την παρακολούθηση των βραχυ- έως μεσοπρόθεσμων διακυμάνσεων της οικονομικής δραστηριότητας, ιδίως στην τρέχουσα ύφεση. Παρά τις ελλείψεις του, αποτελεί ακόμη το καλύτερο ανεξάρτητο μέτρο των επιδόσεων της οικονομίας της αγοράς. Πλην όμως, το ΑΕΠ δεν σχεδιάστηκε για να μετρά με ακρίβεια την μακροπρόθεσμη οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ιδίως την ικανότητα μιας κοινωνίας να διαχειριστεί προβλήματα όπως είναι η αλλαγή του κλίματος, η αποδοτική χρήση των πόρων ή η κοινωνική ενσωμάτωση. Είναι προφανώς αναγκαία η συμπλήρωση του ΑΕΠ με στατιστικές που καλύπτουν άλλες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους, από τις οποίες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η ευμάρεια του ανθρώπου.

Από ετών επιχειρείται η συμπλήρωση του ΑΕΠ, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η Επιτροπή έχει την πρόθεση να εντείνει τις εν προκειμένω προσπάθειες, καθώς και την επικοινωνία της. Στόχος της, η διαμόρφωση δεικτών ικανών να προσφέρουν στους πολίτες αυτό που επιθυμούν πραγματικά: να μετρούν την επιτευχθείσα πρόοδο επιτυγχάνοντας, σε βιώσιμη βάση, τους τεθέντες στόχους στον κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό τομέα. Σε τελευταία ανάλυση, οι εθνικές και κοινωνικές πολιτικές θα κριθούν από την ικανότητά τους να επιτύχουν τους εν λόγω στόχους και να βελτιώσουν την ευμάρεια των ευρωπαϊών πολιτών. Για το λόγο αυτό, οι μελλοντικές πολιτικές πρέπει να στηρίζονται σε ακριβή, επικαιροποιημένα και κοινώς αποδεκτά δεδομένα, τα οποία να καλύπτουν όλα τα βασικά ζητήματα. Η Επιτροπή προτίθεται να συντάξει, το αργότερο μέχρι το 2012, έκθεση για την εφαρμογή και τα αποτελέσματα των δράσεων που περιεγράφησαν στο πλαίσιο της παρούσας ανακοίνωσης.